

مطلع عشق

پیامبر گرامی اسلام (ص) فرموده‌اند:
احترام به مسلمان سالخورده، احترام به خداوند است.

(اصول کافی ج ۳ ص ۲۴۰)

منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای Khamenei.ir

نسرین صفری / روان‌شناس بالینی

سقفی بالای سر خانواده

ارتباط کودکان با پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد

وجود سالمندان و بزرگسالان به خصوص پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها در زندگی فرزندان ما از اهمیت بسیاری برخوردار است. کودکان در ارتباط دائمی با آنان احساسات، خفیات، باورها، ارزش‌ها و رفتارهایی را می‌آموزند که برای تکمیل شخصیت و اعتلای اخلاق به آن نیازمندند. بهره‌گرفتن از گفتار سالمندان که همیشه ریشه در انبوهی از تجربه دارد، نمونه مهمی است که باعث می‌شود فرزندان مادر کمال آرامش و آسایش، خود را تحت حمایت یک نسل عاقل‌تر، دلسوزتر و با محبت‌تر احساس کنند و بی‌تردید این عامل خود نیاز کودک امروز است که والدینش مجبورند به دلیل مشغله‌های کاری زیاد، او را برای ساعت‌های طولانی در خانه تنها بگذارند. انس عجیب برخی کودکان به پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها خود گویای این مطلب است که چقدر کودکان به این دست از رابطه‌ها نیاز دارند!

همراهی به نام پدربزرگ و مادر بزرگ

برخی پدربزرگ و مادر بزرگ‌ها به دلایل متعددی چون پرستاری از کودک، جلب محبت و توجه، پرکردن خلأهای عاطفی یا به حکم بزرگ‌تر بودن نسبت به نوه‌هایشان بیش از اندازه احساس مسؤولیت یا حتی احساس تملک و مالکیت می‌کنند و گاهی اوقات نیز در این مسیر به طور کاملاً ناخودآگاه، به رقابت با والدین کودک برمی‌خیزند و با دخالت در نحوه تربیت نوه‌شان، بی‌هیچ غرض‌ورزی اقتدار والدین را تضعیف می‌کنند. مثلاً به خاطر رقابت امتیازاتی بیجا به کودک می‌دهند که باعث لوس بار آوردن کودک می‌شود و گاه بارشوه دادن به کودک، محبت او را می‌خورند یا در موقعیتی اشتباه بی‌دلیل از کودک دفاع می‌کنند و... پیامد تمامی این خطاهای رفتاری نتیجه نامساعدی به همراه دارد که در نهایت به تربیت و شخصیت پایدار کودک آسیب می‌زند. به منظور اجتناب از این وضعیت، به عنوان والدین کودک باید همیشه به خاطر داشته باشید پدربزرگ یا مادر بزرگ بودن کاری تمام وقت نیست که مسؤولیت این امر خطیر، یعنی تربیت را تمام و کمال به آنها محول کنید. بپذیرید آنها فقط کمک حال شما هستند و در نهایت باید زندگی خودشان را ادامه دهند، نه آن‌که آنچنان در مدیریت زندگی شما و نوه‌هایشان غرق شوند که چیزی برای خودشان باقی نماند.

الگوی پراز تجربه

گرچه کودکان در کنار پدربزرگ و مادر بزرگ‌ها خرسند و ایمن هستند، اما این امر هرگز نباید باعث سلب مسؤولیت والدین شود. هم شما به عنوان والدین و هم پدر و مادر تان باید این واقعیت را بپذیرید که مسؤولیت نهایی تربیت کودکان به دست شماست. فارغ از آن که به

دارد که والدین آگاه باید نسبت به آن هوشیار باشند. اگر کودک شاهد بی‌توجهی، نادیده گرفتن، بی‌ارزش قلمداد کردن، بی‌مهری یا بی‌احترامی ما به والدین مان باشد، بی‌تردید این الگوی رفتاری در وجود او نهاده شده و بی‌ادبی و بی‌حرمتی در برابر آنها کاملاً عادی تلقی می‌شود. برای اجتناب از این وضعیت، والدین باید در اولین گام بپذیرند که پدر و مادرشان، هر آنچه هستند، چه خوب و چه بد، قابل تکریم و احترامند و همیشه شایسته برخورداری از رفتاری توأم با ادب و احترامند. آنان باید در برابر دیدگان فرزندان شان نسبت به والدین خود و همسرشان احساس مسؤولیت، دلسوزی، رسیدگی و مهربانی کنند تا کودکان آنها را بیاموزند و در وجودشان نهاده‌ها کنند.

ملاقات با پدربزرگ و مادر بزرگ، وظیفه مهم

يك نوه

روزهای خاصی از هفته را به دیدار از پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها اختصاص دهید. آخر هفته‌ها و تعطیلات فرصت مناسبی است که کودک می‌تواند اوقات فراغت را با پدربزرگ و مادر بزرگ سپری کند البته در صورت وجود فاصله، حتماً تماس تصویری با آنها برقرار کنید یا مدام برای آنها عکس بفرستید. اجازه دهید پدر و مادر بزرگ‌ها با تماشای قد کشیدن و شیرین زبانی‌های نوه‌هایشان، بازی و مراقبت از آنها غرق شادی و لذت شوند. به خاطر داشته باشید پیوسته روابط درون خانوادگی نه تنها باعث صمیمیت والدین و فرزندان تان شده، بلکه اهمیت حضور آنان در کنار هم نیز پررنگ و ارزشمند قلمداد می‌شود. برای بهینه‌سازی این زمان حضور می‌توانید شرایطی فراهم آورید که بسیار جذاب و سرگرم‌کننده است. مثلاً کودک خود را همراه پدربزرگ و مادر بزرگ به پارک ببرید تا هم از مناظر اطراف لذت ببرند و هم زمانی را برای کنار هم بودن و گفت‌وگو داشته باشند. برای صمیمت بیشتر می‌توانید از خصوصیات خلقی و رفتاری مختص سن کودک و والدین تان به بهترین شکل ممکن استفاده کنید. همان طور که علاقه کودک به هیجان، کنجکاوی، آگاهی و کشف، زیاد است والدین می‌توانند او را با تجربه‌ها، دانند را همراهی کنند و به خوبی بتوانند دانش، تجربیات، ارزش‌ها و داشته‌های خود را که به قیمت گذر یک عمر به دست آورده‌اند، به کوچک‌ترها انتقال دهند. به این منظور بهتر است فضای ارتباط دو نفره‌ای که پاسخگوی نیاز هر دو طرف است مهیا شود؛ مثلاً از والدین تان بخواهید به کودکان آشپزی و باغبانی یاد دهد، برای او داستان بخواند و قصه بگوید، همراه او ورزش کند و استخر برود و... برای صمیمت بیشتر توصیه می‌کنیم ارتباط را دوسویه کنید؛ گاهی از کودک و نوجوان تان نیز بخواهید کارهایی را که پدربزرگ و مادر بزرگ‌ها قادر به انجام آنها نیستند یا نیاز به یادگیری دارند تقبل کنند، مثلاً خریدهای خانه را به عهده بگیرند یا شیوه‌های گشت و گذار در دبای اینترنت و شبکه‌های مجازی را به آنها یاد دهند و....

و تنفر کند به طور حتم نوه نیز دیدگاهی مشابه ایشان نسبت به دخانیات خواهند داشت و صد البته معکوس این وضعیت هم امکان‌پذیر است یعنی کودک ممکن است با مشاهده مصرف دخانیات پدربزرگش تمایل و ترغیب به مصرف شود. لذا باید علاج واقعه پیش از وقوع آن کرد؛ یعنی باید نقاط ضعف و قوت تأثیرات رفتاری پدربزرگ و مادر بزرگ‌ها در شکل‌گیری شخصیت کودکان مشخص شود، به این صورت که والدین باید متفق‌القول و هماهنگ با یکدیگر، درباره حدود و خطوط قرمز ارتباطات، هم با کودک و هم با والدین‌شان، به طور اختصاصی گفت‌وگو کنند و قوانین اخلاقی و رفتاری را به طور کامل و واضح، روشن و مبرهن سازند.

احترام بی‌قید و شرط

در ارتباط با پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها، چه والدین مادری و چه والدین پدری، رعایت ادب و تکریم در اولویت اول است. چه بسا گاهی کودک شاهد تفاوت و تناقضاتی در نحوه برخورد با این دو گروه از پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌هاست، که این خود آثار تربیتی مخربی چون پیشداوری، سوءتفاهم، خشم و پر خاشگری و... به همراه

چه‌دلیلی مجبور هستید نگهداری فرزندان را به والدین خود یا همسر تان واگذار کنید باید پیش از هر اقدامی، به طور صریح گفت‌وگو کنید و بدون تعارف به آنها بگویید چه درخواستی دارید، چه میزان به حضور و همیاری آنان نیاز دارید و دقیقاً نیازمند چه کمکی هستید. در صورت پذیرش، آنگاه با درایت، برای تمامی خواسته‌ها و انتظارات خود محدوده‌ای تعیین کنید. اگر چه رعایت حدود بسیار حائز اهمیت است اما باید آنقدر منعطف باشید که بتوانید به وقت لزوم در آن دخل و تصرف کنید یا راه را برای ارائه نظرات و پیشنهادهای والدین تان باز بگذارید. بی‌توجهی به این مساله مهم، مصائب جبران‌ناپذیری همراه دارد که در درجه اول سلامت آینده‌زندی کودک را دچار آسیب می‌کند. برای روشن‌تر شدن موضوع مثالی می‌زنیم؛ تحقیقات متعددی نشان داده‌اند پدربزرگ و مادر بزرگ‌ها نقش الگویی مهمی در شکل‌گیری شخصیت کودکان دارند، به این معنی که کودکان به واسطه حضور مدام در کنار آنان، بسیاری از رفتارها، باورها و ارزش‌ها را اقتباس کرده و با اطمینان بر درستی این پذیرش، آنها را اجرا و عملی می‌کنند. مثلاً پدربزرگی که مورد تأیید و علاقه نوه است اگر از استعمال دخانیات به شدت ابراز ناراحتی